

36ste vergadering

Dinsdag 1 juli 1997

Aanvang 9.00 uur

Voorzitter: Korthals Altes

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Baarda, Batenburg, De Beer, Van den Berg, De Boer, Braks, Van den Broek-Laman Trip, Cohen, Dees, Van Dijk, Van Eekelen, Eversdijk, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Ginjaar, Glastra van Loon, Glasz, Grewel, Grol-Overling, De Haze Winkelman, Heijmans, Heijne Makkreel, Hendriks, Hessing, Van Heukelum, Hilarides, Hirsch Ballin, Holdijk, Jaarsma, De Jager, Jurgens, Ketting, Korthals Altes, J. van Leeuwen, L.M. van Leeuwen, Linthorst, Lodewijks, Loudon, Luijten, Lycklama à Nijeholt, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pit, Pitstra, Le Poole, Rensema, Rongen, Schoondergang-Horikx, Schuurman, Schuyer, Staal, Steenkamp, Stevens, Stoffelen, Talsma, Tuinstra, Varekamp, Ter Veld, Veling, Verbeek, Wiegel, De Wit, Wöltgens, Van de Zandschulpe, Zijlstra en Zwerver,

en mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, mevrouw Jorritsma-Lebbink, minister van Verkeer en Waterstaat, de heren Kohnstamm, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, Patijn, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mevrouw Schmitz, staatssecretaris van Justitie, en de heer Nuis, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Hofstede en Bierman, wegens ziekte;

Postma, wegens familieomstandigheden.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met opneming daarin van bepalingen voor het geregistreerd partnerschap (23761).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Michiels van Kessenich-Hoogendam** (CDA): Voorzitter! Het begon zo mooi met dit wetsvoorstel, toen het door het vorige kabinet aan de Tweede Kamer werd aangeboden met de strekking, wettelijke registratie, met daaraan verbonden rechten en verplichtingen, voor homofiele paren mogelijk te maken. Dat was in juni 1994. En het ging daarna zo verkeerd met dit wetsvoorstel, toen de staatssecretaris het wetsvoorstel uitbreidde door het geregistreerd partnerschap ook open te stellen voor man-vrouwrelaties zonder de consequenties daarvan voldoende te hebben doordacht. Dat was in september 1994.

Mijn betoog is opgebouwd uit drie onderdelen. In de eerste plaats zal ik de invoering van het geregistreerd partnerschap voor homofiele paren bespreken. Het commentaar zal kort zijn. Het CDA is voorstander van de publieke erkenning van relaties tussen mannen onderling en vrouwen onderling, met daaraan verbonden rechten en plichten. In de

tweede plaats zal ik aandacht besteden aan de consequenties in internationaal verband die de invoering van het geregistreerd partnerschap zal hebben. In de derde plaats zal ik de consequenties bespreken die de invoering van het geregistreerd partnerschap voor man-vrouwrelaties heeft, in het bijzonder voor de kinderen die in die relatie geboren worden.

Dit wetsvoorstel, dat onder het vorige kabinet is ingediend, schept de mogelijkheden voor paren van gelijk geslacht om erkenning van overheidswege te krijgen van hun duurzame verbondenheid en trouw. Daarmee wordt werkelijkheid wat het CDA reeds jaren heeft bepleit, voor het eerst in het in 1986 verschenen rapport van het wetenschappelijk instituut van het CDA, getiteld "Een en een is samen". Daarin wordt diepgravend ingegaan op de verscheiden vormen van samenleving in onze maatschappij.

Wij vinden de erkenning door de overheid van levensverbanden waarin mensen hun onderlinge verbondenheid en verantwoordelijkheid gestalte geven, van zo wezenlijk belang dat wij de noodzaak van deze erkenning hebben opgenomen in ons Program van uitgangspunten, het basisdocument van het CDA. Het Program van uitgangspunten zegt: "Andere samenlevingsvormen dan het huwelijk, waarin de betrokkenen duurzaam de verantwoordelijkheid voor elkaar aanvaarden, hebben aanspraak op publieke erkenning van hun lotsverbondenheid door middel van een wettelijke registratie-mogelijkheid waaraan met voor het huwelijk vergelijkbare rechten en plichten zijn gekoppeld."

De invoering van het geregistreerd partnerschap voor homofiele paren in het wetsvoorstel is geheel in